

Bild C 08187 St Örjans kyrka, Skelleftehamn. Foto. A/B Almquist & Cöster

Byggnadshistorik

Kyrkan är uppförd år 1935, i en blandning av 20-talsklassicistisk och modernistisk stil, efter ritningar från 1934 av arkitekt John Åkerlund, Stockholm. Byggmästare var John Sandberg, Skellefteå. Kyrkan följer ett traditionellt mönster med; ingång genom vapenhus i väster samt långhus med kor inom byggnadskroppen i öster. Karaktäristiska drag är det branta taket som är dubbelt så högt som fasaden samt den höga och spetsiga takryttaren i väster. Fasaden är rationell och saknar artikulering, annat än de rektangulära fönstrens enkla omfattningar. Det stora rundbågade fönstret i nordost, med den uppstickande rundbågade frontespisen livar upp fasaden, liksom även det flacka trappstegstaket på vapenhuset. Utbyggnaden i sydost, i 1 ½-plan liknar en profan villa. Utbyggnader av detta slag är i huvudsak ett modernistiskt drag, vilket blev vanligare under 1940- och 1950-talen, då fler funktioner skulle samsas i en anläggning.

Byggnadsbeskrivning

Kyrkan är uppförd i putsat tegel. Den har ett lågt rektangulärt utskjutande vapenhus i väster, ett brett rektangulärt långhus med en lägre och smalare flygelbyggnad i sydost. Fasaden är vitbeige. Långhuset täcks av ett brant sadeltak, krönt i sydväst av en takryttare. Den höga och smäckra takryttaren är täckt av ett kort valmat tak, varpå den fyrsidiga ljudvåningen med rundbågade ljudöppningar med jalousier vilar. Ljudvåningen kröns av en hög fyrsidig spira med kors. Flygelbyggnaden är också täckt av ett brant sadeltak med tre takkupor på vardera sida, nere vid takfoten. Vapenhuset täcks av ett flackt tak med tre fall. Taktäckningen på vapenhus, kyrka, flygelbyggnad och takryttare är av kopparplåt. Kyrkans fasader har stående rektangulära fönster, utom i sydost, där ett högt rundbågat fönster är placerat. Västra fasaden har ett rundfönster över vapenhuset. Östra fasaden är gestaltad med två entréer med enkla omfattningar samt broplan. Ovanför dessa entréer är små kvadratiska fönster placerade, i höjd med takfoten. Vapenhuset har två smala rundbågade fönster på vardera sida. Flygelbyggnaden har stående rektangulära fönster på västra sidan, men liggande rektangulära fönster på östra sidan. De rektangulära fönstren har enkel, slät omfattning, men fönsterbrädorna är något utkragade. Taklisten är svagt profilerade mot takfallet.

Kulturhistorisk status

S:t Örjans kyrka är uppförd i en blandstil mellan 20-tals klassicism och modernism. Kyrkans yttre har ej förändrats nämnvärt sedan byggnadstiden. Interiören har förändrats en del efter uppförandet. Av den ursprungliga inredningen är alltjämt bänkar, läktare och läktarorgel bevarat. Ett mycket ovanligt drag är kombinationen av ett högt och rakt tak med synliga bjälkar, liknande en romersk basilika med det höga och branta takfallet. Tidiga, intressanta modernistiska drag, är konstruktionslösningen med de monumentala läktarpelarna som bryter igenom läktaren och bär upp taket, samt de modulliknande innertaken i sidoskeppen. Det unika är således arkitekturens rena former, där arkitekten lyckats kombinera tradition med modernism, utan att bli monoton eller tråkig. Stilmässigt har kyrkan, med sin delvis modernistiska karaktär likheter i länet med Boliden kyrka, även om denna är betydligt mera sluten i sin karaktär.

Källa: Västerbottens museum/Vård- och underhållsplan för St Örjans kyrka.